

Gravee- ringutega küüni teine elu

**Eelmise suve lõpul korraldas Maa-
arhitektuuri keskus Lahemaal Natturi külas
ehituspuuseppadele prussidest tarindi
ehitamise töötoa, mille käigus sai uue
katuse enam kui 145 aasta vanune küün.**

ÜLAR MARK,
arhitekt

**Mardi talu palkidest küün, mille sisse uus sõ-
restik ehitati, on eriline selle seintel leiduva-
te graveeringute poolest.** Rannarahva vestid
kujutavad mitme mastiga laevu, koduloomi,
aastanumbreid ja muid märkmeid. Lahemaa
kultuuripärandi spetsialisti Ave Pauluse järgi
olevat tegu pea viimase säärase küünikesega.

Küün kui kujutava kunsti muuseum. Küüni
päikesepoolsed palgid on halvas seisukorras,
ent lammutamist pole plaanis olnud. Talupi-
damises on asju ikka vaja kuhugi panna ja ole-
masolev hoonestusstruktuur on põnev. Oluline
on ka see, et küün on talu vanim hoone, rohkem
kui 145 aastat kindlasti. Selle seinale graveeri-
tud vanim aastaarv on 1868.

Veel üks põhjus seda säilitada ja mitte palke
vahetada oli see, et palgid on seest ja väljast kae-
tud kümnete puulõigetega. Paadid, purjekad,
ühe- kuni neljamastilised, aurikud, hobused,
härjad atra vedamas jne.

Purjekad on tehtud kindla käega ja andeka
kunstniku poolt. Teada on see, et talu kunagi-
ne peremees oli ise laevade omanik ning suuri
mitmemastilisi ookeanidel seilavaid laevu ehi-
tati lausa naaberkülas Pedassaares.

Uus katus seintele ei toetu. Küüni vana puit-
katus oli amortiseerunud ja vajus põhjalikku
uendamist. Uue katuse vanadele palkidele toe-

Ä Pane tähele Väärtusta vana maja kõverusi

LEPI KÕVERUSTEGA. Ära
püüa vana maja remonti-
des uut täisnurkset maja
teha.

MÕÖDA MITU KORDA. Enne
kui vana hoonet lammuta-
dad, vaata seda seitse kor-
da kevadel, kuus korda
suvel, viis korda sügisel
ja neli korda talvel. Pluss
kolm korda vabalt vali-
tud ajal.

HOIA OLEMASOLEVAT. Palk-
maja, mis on üle saja aasta
püsti olnud, on hea hoolda-
mise korral teise sada veel.

ALLIKAS: ÜLAR MARK

tamine oli aga riskantne. Eesmärgiks võeti sei-
napalgid vabastada katuse koormast ning toe-
tada uus laudkatus vana sisse ehitatud tarindi-
le. Sellise katusekonstruktsiooni idee pakkus
välja Eesti Vabaõhumuuseumi Maa-arhitektuuri
keskuse teadur Joosep Metslang.

Teoreetiliselt lihtsa töö muutsid keeruliseks
mõõtude erinevused. Maja oli täisnurga asemel
natuke romb ja üks sein rohkem vajunud kui
teine. Seega tuli kõik paigaldatavad osad kor-
duvalt üle mõõta ja jooniste järgi tööd oli vähe.

Kõige keerulisem oli ilma raua abita posti-
de ja neid ühendavate horisontaalsete talade
tappühenduste tegemine. Kui see koolitustal-
gute abil valmis sai, oli sarikate, roovide ja katu-
selaudade panek juba selgepiirilise töö. Kuigi
ka seal tuli iga element eraldi mõõta.

Loominguline lähenemine. Vana maja puhul
on oluline mitte püüda rakendada täisnurk-
set süsteemi seal, kus seda pole võimalik teha.
Teadlikult viltu ehitamine kuulub aga loomingu-
lise töö valdkonda. Uus katus ei ole samuti
loodis ega täisnurga all, samuti pole räästas
maapinnast ühe kõrgusel.

Tulemuseks on eraldiseisev katusealune nel-
jal postil, mille ümber on vanadest palkidest
sein koos uksega. Edasi on plaanis ehitada küü-
nile põrand, siis on koht, kus külalised saavad
magada, olles sisuliselt otse looduses. Küün on
nimelt nii hõre, et akent pole vaja, valgus ja vaa-
ted on tagatud palkivahedest.

